Adran 1 – Manylion Sylfaenol

Mae rhagor o wybodaeth am ddiogelwch biolegol i'w gael ar dudalennau bioddiogelwch y Brifysgol. Mae help ar gwblhau'r asesiad risg hwn i'w gael yn y canllawiau diogelwch biolegol.
Mae rhagor o wybodaeth am gymorth Iechyd Galwedigaethol ar gael ar wefan y Brifysgol.

Teitl	
Rhif cyfeirnod yr Asesiad Risg (efallai na fydd un gennych ar gyfer cyflwyniad 1af)	
Rhif cyfeirnod yr HSE (os yw'n gymwys)	
Y prif ymchwilydd (PI) (os yw'n gymwys)	

Fel y rheolwr sy'n gyfrifol am y gwaith hwn, chi sy'n gyfrifol am sicrhau bod gan bawb sy'n rhan o'r prosiect neu'n gweithio arno lefel briodol o hyfforddiant ac arbenigedd i weithio'n ddiogel. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod gweithwyr yn darllen ac yn deall yr asesiad risg hwn a bod yr holl fesurau rheoli yn cyd-fynd â'r rhai a gymeradwywyd ar gyfer y prosiect.

Awdur yr asesiad risg, os nad y PI	
Cyfadran/Adran	
Dyddiad yr asesiad (dylai fod cyn dechrau'r gwaith)	
Lleoliad y gwaith (Adeiladau a rhifau ystafelloedd neu waith maes)	

Adran 9 – Adolygiad (gweler y tudalen olaf)

Cofnod o'r adolygiad

Nodwch pa newidiadau neu ddiweddariadau sy'n cael eu gwneud i'r asesiad risg (os oes rhai), a pham y cynhaliwyd yr adolygiad (dyddiad adolygu'r asesiad risg wedi dod i ben, newid yn y broses waith, damwain etc).
Dylid cyflwyno'r asesiad risg sydd wedi'i adolygu i'r Pwyllgor Diogelwch Biolegol a GM trwy biological-gm-committee@aber.ac.uk.

Rhif yr Adolygiad	Dyddiad yr Adolygiad	Paratowyd gan	Cymeradwywyd gan	Crynodeb o'r Newidiadau

Adran 2 – Y prosiect

Dylai'r adran hon ddisgrifio'r prosiect a dylai fod yn rhesymol fanwl ond nid yn gynhwysfawr. Dim mwy na 500 o eiriau.

2.1: Disgrifiad byr o'r prosiect a'r gweithgareddau

Adran 3 – Asesiad Risg

Dylai'r adran hon ddisgrifio unrhyw risgiau posibl i bobl a'r amgylchedd. Dylai gynnwys cyfiawnhad clir ac eglur o unrhyw osodiadau a wneir am y risgiau gydag esboniad rhesymegol ac unrhyw dystiolaeth neu gyfeiriadau perthnasol.

3.1: Cyfryngau neu ddeunyddiau biolegol

Rhestrwch ddeunydd(iau) mewn unrhyw un neu ragor o'r grwpiau a ganlyn. Os nad oes deunydd yn cael ei ddefnyddio o grŵp penodol, marciwch hynny â D/G neu'r tebyg.

Cyfryngau biolegol (Grŵp 1)	
Cyfryngau biolegol (Grŵp 2)	
Cyfryngau biolegol (Grŵp 3)	
Pathogenau anifeiliaid penodedig (Grŵp 2)	
Pathogenau anifeiliaid penodedig (Grŵp 3)	
Pathogenau planhigion neu blâu	
Tocsinau	
Carsinogenau	
Alergenau	
Meinweoedd, celloedd neu ddeunyddiau dynol	
Meithriniadau celloedd dynol	
Meinweoedd, celloedd neu ddeunyddiau anifeiliaid	
Meithriniadau celloedd anifeiliaid	
Meinweoedd, celloedd neu ddeunyddiau planhigion	
Meithriniadau celloedd planhigion	
Pobl	
Anifeiliaid	
Planhigion	
Priddoedd	
Samplau neu ddeunyddiau amgylcheddol	
Gwastraff	
Deunyddiau biolegol eraill Rhowch y manylion isod	

[Rhowch ragor o fanylion yma]

3.2: Math o waith
E.e. labordy, gwaith maes, arall

[Rhowch y manylion yma]

3.3: Nodwch y niwed a achosir gan y deunydd(iau) rydych chi wedi'u rhestru yn 3.1

[Rhowch ragor o fanylion yma]

3.4: Ffyrdd posibl o amlygu bodau dynol, anifeiliaid neu blanhigion i'r deunyddiau neu o ryddhau'r deunyddiau i'r amgylchedd

Dewiswch bob un sy'n gymwys	Anadlu / Llyncu / Chwistrellu / Amsugno / Arall

[Rhowch ragor o fanylion yma]

3.5: Defnyddio cyfryngau neu ddeunyddiau biolegol
Disgrifiwch yn fyr raddfa neu gyfaint y deunyddiau sy'n cael eu defnyddio a'u cyflwyniad, e.e. "meithriniadau o lai na 25ml o ddeunydd planhigion".

[Rhowch y manylion yma]

3.6: Amlder defnyddio

[Rhowch y manylion yma]

3.7: Y swm neu'r crynodiad mwyaf a ddefnyddir
Os oes modd, disgrifiwch yn fyr grynodiad y deunyddiau heintus sy'n cael eu defnyddio. Pan nad yw hyn yn hysbys, disgrifiwch pam (e.e. wrth ddefnyddio gwaed).

[Rhowch y manylion yma]

3.8: Lefelau erosolau heintus
Disgrifiwch y potensial ar gyfer cynhyrchu erosolau gan gynnwys ym mha gamau yn y broses/prosesau a lefel bosibl y deunydd heintus y gellid ei erosoleiddio. Pan nad yw hyn yn hysbys, disgrifiwch pam (e.e. wrth ddefnyddio gwaed).

[Rhowch ragor o fanylion yma]

3.9: Y potensial ar gyfer amlygiad i gyfryngau neu ddeunyddiau biolegol
Gan ddefnyddio'r matrics amcangyfrif risg ar ddiwedd y ffurflen, aseswch y tebygolrwydd o gael eich amlygu i gyfryngau neu ddeunyddiau biolegol.

[Rhowch ragor o fanylion yma]

3.10: Pwy allai wynebu risg

Dewiswch bob un sy'n gymwys	Staff Ymchwil / Staff Arall / Myfyrwyr / Ymwelwyr / Cyhoedd / Pobl ifanc (<18 oed) / Mamau newydd a mamau sy'n disgwyl / Arall

[Rhowch ragor o fanylion yma]

3.11: Asesiad cyffredinol o'r risg i iechyd pobl (Cyn defnyddio rheolaethau)
Gan ddefnyddio'r matrics amcangyfrif risg ar ddiwedd y ffurflen, aseswch debygolrwydd a difrifoldeb amlygiad i gyfryngau neu ddeunyddiau biolegol. Cofnodwch y tebygolrwydd a'r difrifoldeb yma.

Lefel y risg (tebygolrwydd x difrifoldeb)	

3.12: Asesiad cyffredinol o'r risg i'r amgylchedd (Cyn defnyddio rheolaethau)

Gan ddefnyddio'r matrics amcangyfrif risg ar ddiwedd y ffurflen, aseswch debygolrwydd a difrifoldeb amlygiad i gyfryngau neu ddeunyddiau biolegol. Cofnodwch y tebygolrwydd a'r difrifoldeb yma.	
Lefel y risg (tebygolrwydd x difrifoldeb)	

Adran 4 – Mesurau rheoli i ddileu neu leihau risgiau o amlygu neu ryddhau

Dylai'r adran hon ddisgrifio'r mathau o reolaethau y bydd eu hangen i gyflawni'r gwaith yn ddiogel. Rhaid ichi ddilyn hierarchaeth rheoli risg trwy ddewis y mesurau rheoli mwyaf effeithiol sydd eu hangen i gyflawni'ch gwaith yn ddiogel ac nid dim ond y rheolaethau hawsaf. Peidiwch â chynnwys gweithdrefnau gweithredu safonol manwl a ddylai gael eu nodi mewn dogfennau ar wahân.

4.1: Labordai neu gyfleusterau cyfyngu	
Dewiswch bob un sy'n gymwys	Labordy / Cyfleuster anifeiliaid / Cyfleuster planhigion / Arall
[Rhowch ragor o fanylion yma]	

4.2: Lefel cyfyngu	
Dewiswch un	Lefel cyfyngu 1 / Lefel cyfyngu 2 / Lefel cyfyngu 3
[Rhowch ragor o fanylion yma]	

4.3: Cypyrddau diogelwch microbiolegol (MSC) ac ynysyddion	
Dewiswch bob un sy'n gymwys	Dosbarth I / Dosbarth II / Dosbarth III / Ynysydd / Arall
[Rhowch ragor o fanylion yma]	

4.4: Rheolaethau offer miniog
[Rhowch y manylion yma]

4.5: Rheolaethau arbennig
[Rhowch y manylion yma]

4.6: Cyfarpar diogelu personol (PPE)	
Dewiswch bob un sy'n gymwys	Cot labordy / Gŵn labordy / Sgrybs llawfeddygol / Dillad tafladwy / Ffedog / Sbectol diogelwch / Gogls / Tarian wyneb / Menig / Penwisg / Esgidiau / arall
[Rhowch ragor o fanylion yma]	

4.7: Cyfarpar amddiffynnol anadlol (RPE) Sylwch y dylid defnyddio amddiffyniad anadlol fel llinell amddiffyn olaf a dim ond pan nad oes rheolaethau pellach yn addas.	
Dewiswch bob un sy'n gymwys	Mwgwd hidlo / Anadlydd hanner wyneb / Anadlydd wyneb llawn / Anadlydd wedi'i bweru / Offer anadlu / Arall
[Rhowch ragor o fanylion yma]	

4.8: Rheolaethau storio Disgrifiwch y rheolaethau a ddefnyddir i sicrhau bod unrhyw ddeunyddiau biolegol neu heintus yn cael eu storio'n ddiogel.
[Rhowch y manylion yma]

4.9: Rheolaethau cludiant

Disgrifiwch y rheolaethau a ddefnyddir i sicrhau bod unrhyw ddeunyddiau biolegol neu heintus yn cael eu cludo neu eu symud yn ddiogel. Sylwch fod llwytho neu gludo deunyddiau heintus yn dod o dan ddeddfwriaeth ryngwladol.

[Rhowch y manylion yma]

4.10: Rheolaethau anactifadu

Sylwch fod Rheoliad COSHH 7(10) yn gofyn am weithdrefnau diheintio penodol ar gyfer pob gweithgaredd ar Lefel Cyfyngu 2 ac uwch.

Dewiswch bob un sy'n gymwys	Diheintio / Awtoclaf / Mygdarthu / Llosgi / Arall

Diheintio

Rhowch fanylion y diheintydd(ion), y dull a'r dilysu gan gynnwys crynodiad y diheintydd a'r amser cyswllt (e.e. cyfarwyddiadau'r cyflenwr neu ddilysiad lleol).

Awtoclafio

Rhowch fanylion y dull awtoclafio, y graddnodi a'r dilysu.

Mygdarthu

Rhowch fanylion y dewis mygdarthau, y dull defnyddio, y dilysu neu'r broses, a sut mae'r mygdarth yn cael ei wacáu neu ei anactifadu.

Llosgi

Rhowch y manylion am sut mae deunydd yn cael ei drin a'i gyfyngu i'w gludo i'r llosgydd. Rhowch fanylion y contractwr gwastraff hefyd a pha archwiliadau dyletswydd gofal sy'n cael eu cyflawni.

Arall

[Rhowch fanylion y dull a'r dilysu].

4.11: Llwybrau gwaredu gwastraff

[Rhowch y manylion yma]

4.12: Gwyliadwriaeth Iechyd ac Imiwneiddiadau (os yw'n gymwys i staff a myfyrwyr)

I gael cygnor ar wyliadwriaeth iechyd neu imiwneiddio, cysylltwch ag hasstaff@aber.ac.uk neu i drefnu gwyliadwriaeth iechyd neu imiwneiddio, cysylltwch ag ad@aber.ac.uk

[Rhowch y manylion yma]

4.13: Cyfarwyddiadau, hyfforddiant a goruchwyliaeth

Rhowch ddyddiad yr hyfforddiant bioddiogelwch diweddaraf i'r staff sy'n gwneud y gwaith, ac unrhyw hyfforddiant a phrofiad perthnasol arall.

[Rhowch y manylion yma]

4.14: Hysbysiad yr HSE (os yw'n gymwys)

Mae angen hysbysiadau ar gyfer rhai cyfryngau heintus. Os nad ydych yn siŵr, cysylltwch â'r Tîm HS&E neu'r Cynghorydd Diogelwch Biolegol.

[Rhowch y manylion yma]

4.15: Trwydded Gorchymyn Pathogenau Anifeiliaid Penodedig (SAPO) (os yw'n gymwys)

Mae angen caniatâd ar gyfer cyfryngau heintus penodol. Os nad ydych yn siŵr, cysylltwch â'r Tîm HS&E neu'r Cynghorydd Diogelwch Biolegol.
[Rhowch y manylion yma]
4.16: Trwydded Gorchymyn Iechyd Planhigion (PHO) (os yw'n gymwys)
[Rhowch y manylion yma]
4.17: Trwydded fewnforio, allforio neu drwydded arall (os yw'n gymwys)
[Rhowch y manylion yma]

Adran 5 – Gweithdrefnau Gollyngiadau neu Ddamweiniau

Dylai'r adran hon ddisgrifio unrhyw weithdrefnau a ddefnyddir i ddelio ag amlygiad damweiniol, rhyddhau, gollwng, neu ddamwain arall. Ystyriwch y math o ollyngiad neu ddamwain a allai ddigwydd yn ogystal â deunydd, cyfeintiau, cam cylch bywyd neu grynodiad y meithriniad, a'r llwybrau heintio. Disgrifiwch pa becynnau cymorth cyntaf, offer neu ddeunyddiau a gâi eu defnyddio i gyfyngu a diheintio unrhyw ddeunydd a ollyngid, yn ogystal â'u gwaredu'n ddiogel.

5.1: Gweithdrefnau brys

5.2: Cysylltiadau brys

Enw	Swydd	Ffôn

Adran 6 – Cynlluniau Argyfwng

Dylai'r adran hon ddisgrifio unrhyw gynllun argyfwng a ddefnyddir i ddelio â rhyddhau damweiniol difrifol. **Dim ond ar gyfer gwaith risg uchel sy'n cynnwys deunydd Grŵp Perygl 3 y mae angen cynllun argyfwng**. I gael cyngor, cysylltwch â'r Tîm HS&E neu'r Cynghorydd Diogelwch Biolegol.

6.1: Os ceir rhyddhau damweiniol difrifol oes angen cynllun argyfwng i amddiffyn pobl neu'r amgylchedd?	Oes / Nac oes
[Rhowch y manylion yma]	

Adran 7 – Sgôr Risg Derfynol

7.1: Asesiad cyffredinol o'r risg i iechyd pobl (ar ôl defnyddio rheolaethau)

Gan ddefnyddio'r matrics amcangyfrif risg ar ddiwedd y ffurflen, aseswch debygolrwydd a difrifoldeb amlygiad i gyfryngau neu ddeunyddiau biolegol. Cofnodwch y tebygolrwydd a'r difrifoldeb yma.

Lefel y risg (tebygolrwydd x difrifoldeb)	

7.2: Asesiad cyffredinol o'r risg i'r amgylchedd (ar ôl defnyddio rheolaethau)

Gan ddefnyddio'r matrics amcangyfrif risg ar ddiwedd y ffurflen, aseswch debygolrwydd a difrifoldeb amlygiad i gyfryngau neu ddeunyddiau biolegol. Cofnodwch y tebygolrwydd a'r difrifoldeb yma.	
Lefel y risg (tebygolrwydd x difrifoldeb)	

Adran 8 – Cymeradwyaeth

Dylai'r adran hon gael ei llofnodi a'i dyddio gan awdur yr asesiad risg a'r prif ymchwilydd, y goruchwylydd neu'r rheolwr llinell Yna rhaid ei chyflwyno i'r Pwyllgor Diogelwch Biolegol a GM trwy biological-gm-committee@aber.ac.uk.

Ni ddylai'r gwaith ddechrau nes bod cymeradwyaeth wedi'i sicrhau gan Bwyllgor Diogelwch Biolegol a GM y Brifysgol.

8.1: Awdur(on) yr Asesiad Risg		
Enw	Llofnod	Dyddiad
8.2: Prif Ymchwilydd, Goruchwylydd neu Reolwr Llinell		
Enw	Llofnod	Dyddiad

Fel y rheolwr sy'n gyfrifol am y gwaith hwn, chi sy'n gyfrifol am sicrhau bod gan bawb sy'n rhan o'r prosiect neu'n gweithio arno lefel briodol o hyfforddiant ac arbenigedd i weithio'n ddiogel. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod gweithwyr yn darllen ac yn deall yr asesiad risg hwn a bod yr holl fesurau rheoli yn cyd-fynd â'r rhai a gymeradwywyd ar gyfer y prosiect.

Dylech hefyd sicrhau bod y mesurau rheoli a nodwyd yn yr asesiad risg hwn yn addas, yn cael eu defnyddio'n gywir, a'u profi lle bo hynny'n briodol. I gael cyngor, cysylltwch â'r Tîm HS&E neu'r Cynghorydd Diogelwch Biolegol.

8.3: Pwyllgor Diogelwch Biolegol a Diogelwch GM **I'w gwblhau gan y Cadeirydd neu'r corff cymeradwyo yn unig.**	
Dyddiad y cyfarfod neu'r ebost yn cytuno ar y gymeradwyaeth	

Adran 9 – Cofnod o'r Adolygiad

Rhaid i'r asesiad risg gael ei adolygu o dro i dro (fel y disgrifir yn y canllawiau diogelwch biolegol) ac ar unwaith os ceir unrhyw newidiadau arwyddocaol yn y gwaith neu'r proffil risg, neu yn dilyn damwain neu ddigwyddiad.
Dylai adolygiadau gael eu cynnal gan yr unigolion sy'n cyflawni'r gwaith yr aseswyd ei risg, a'u goruchwylio gan y Prif Ymchwilydd, arweinydd y grŵp, neu berson arall sydd â chyfrifoldeb rheoli dros y gweithgaredd. Mae'r rheolwr cyfrifol o dan ddyletswydd i sicrhau bod yr adolygiad yn digwydd ac yn cael ei gofnodi.

Llenwch dudalen cyflwyno'r ddogfen hon ar dudalen 1.

Matrics Amcangyfrif Risg

		Tebygolrwydd				
		1	2	3	4	5
Difrifoldeb	1	1	2	3	4	5
	2	2	4	6	8	10
	3	3	6	9	12	15
	4	4	8	12	16	20
	5	5	10	15	20	25

	Tebygolrwydd	Difrifoldeb
1	**Prin** – Fe allai ddigwydd, ond mae'n debyg na fydd byth	**Anarwyddocaol** – Dim triniaeth neu gymorth cyntaf yn unig. Dim effeithiau corfforol mesuradwy.
2	**Annhebygol** – Digwyddiad yn rhagweladwy, ond nid yw'n debygol o ddigwydd o dan weithrediadau neu amgylchiadau arferol	**Mân** – Anafiadau neu salwch sydd angen triniaeth feddygol y tu hwnt i gymorth cyntaf. Amhariad dros dro.
3	**Posibl** – Fe all ddigwydd ar ryw adeg yn ystod gweithrediadau neu amgylchiadau arferol	**Cymedrol** – Amhariad dros dro sy'n arwain at golli amser neu gyfyngiad yn y swydd. Gall arwain at dderbyniad i'r ysbyty.
4	**Tebygol** – Disgwylir iddo ddigwydd ar ryw adeg yn ystod gweithrediadau neu amgylchiadau arferol	**Mawr** – Amhariad parhaol / hirdymor
5	**Bron yn sicr** – Disgwylir iddo ddigwydd yn rheolaidd yn ystod gweithrediadau neu amgylchiadau arferol	**Trychinebus** – Marwolaethau neu amhariad gydol oes. Effeithiau andwyol ar atgenhedlu.